

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו זברי תורה מחודדים בפ"ך (קידושין 5).

סיכומי דף היומי

מערכת: 073-249-0403
sikumhadaf12@gmail.com

לע"נ
הגה"ח ר' פינחס רוזנבוים זצ"ל
גלב"ע כ"ד ניסן תשע"ז

גליון
248

מסכת כתובות

פרק בתולה נשאת

כתובות דף ב'. יום ו' פרשת בלק - ט' תמוז תשפ"ב

כתובות ב' - ע"א

משנה. תקנו חכמים שבתולה נשאת ברביעי בשבת - שמתקנת עזרא בתי דינים יושבים בעיירות ביום השני וביום החמישי, ואם יהיה לו טענת בתולים ישכים לבית דין בעוד כעסו עליו, שמה זינתה אחר אירוסין ואסורה עליו.

הטעם שבתולה לא תינשא באחד בשבת וישכים לבית דין בשני - שקדו חכמים על תקנת בנות ישראל שיהא טורח בסעודה באחד ושני ושלישי בשבת, וברביעי כונסה.

תקנו חכמים שאלמנה נשאת ביום חמישי, ויתבאר הטעם בגמרא להלן (דף ה.).

הגיע זמן י"ב חודש משתבע הבעל להכין עצמה לנישואין ולא נשאה - אוכלת משלו, ואם היא בת ישראל והוא כהן אוכלת בתרומה לפי משנה ראשונה.

הגיע זמן י"ב חודש ביום ראשון - הואיל והוא מעוכב לנשאה מחמת אונס תקנת חכמים אינו מעלה לה מזונות.

הגיע זמן י"ב חודש והיה מעוכב מלכנוס מחמת אונס, שחלה הוא או היא או פירסה נדה, ללישנא קמא אינו מעלה לה מזונות, כשם שפטור כשהוא מעוכב מחמת תקנת חכמים, וללישנא בתרא ספק אם חלה הוא אם דומה לאונס תקנת חכמים, ואם תמצא לומר שחייב עדיין ספק בחלתה היא אם יכול לומר הנני מזומן, ואם תמצא לומר שפטור עדיין ספק בפירסה נדה שלא בשעת ווסתה אם יכולה לומר מזלך גרם.

דף ב' - ע"ב

ללישנא קמא דרבא אין טענת אונס בגט, שאם נתן גט על מנת שאם לא אבוא עד זמן פלוני יהא גט, ונאנס ולא בא - הרי זה גט, משום תקנת צנועות שאם לא יהא גט לפעמים לא נאנס ותחשוש שמה נאנס ולא תינשא, ומשום תקנת פרוצות שאם לא יהא גט לפעמים אנוס ואמרה שאינו אנוס ותינשא, וכשיברר שהיה אנוס נמצא גט בטל ובניה ממזרים.

אין גט לאחר מיתה, ולכן אם התנה שיחול הגט אחר מיתה אינו גט.

'הרי זה גיטך אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חודש' ומת בתוך י"ב חודש - לחכמים אינו גט כיון שאינו יכול לחול אחר מיתה, לרבתינו הרי זה גט, שסוברים כרבי יוסי שזמנו של שטר מוכיח עליו שלכן כתבו להודיע שאם לא יבא הרי הוא מגרשה למפרע מיום כתיבה ומסירה.

'הרי זה גיטך מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד שנים עשר חודש' ומת בתוך י"ב חודש - לכו"ע הרי זה גט, שהרי חל למפרע. אך אין ראייה מכך לרבא שאין טענת אונס בגט, שאפשר שדווקא אם מת אין הגט בטל, שהרי כל מטרותיה לפטרה מיבום, אבל אם לא בא מחמת שאר אונסים, כגון שחלה, אפשר שהגט בטל.

כתובות דף ג'. יום שב"ק פרשת בלק - י"ב תמוז תשפ"ב

דף ג' - ע"א

ללישנא קמא אין אונס מבטל גט אף שמדאורייתא הגט בטל (שהרי מצינו טענת אונס מן התורה, שנאמר 'ולעורה לא תעשה דבר') - שכל שמקדש על דעת רבנן הוא מקדש שיהיו קיימים לפי דבריהם ושיהיו בטלים לפי דבריהם בגט שהכשירו חכמים ואפקעיהו רבנן לקידושין ממנו, ולא רק כשקידש בכסף שעשו המעות מתנה למפרע, אלא אפילו קידש בביאה - שעשו ביאתו כזנות.

ללישנא בתרא דרבא יש טענת אונס בגט, כמו שהמעוכב מחמת אונס לכנוס את אשתו תקנת חכמים פטור ממזונות, אמנם באונס שכ"ח (כגון שהפסיקו נהר מלבוא) אין טענת אונס, כיון שידע שמה יהא אונס בקיום תנאו היה לו להתנות כן.

בזמן שכל הימים שוים לקביעות בתי דינים כמו שהיו קודם תקנת עזרא אשה יושאת בכל יום, ובתנאי שיטרח בסעודה שלושה ימים קודם לכן, כמו שתקנו חכמים לתקנת בנות ישראל.

דף ג' - ע"ב

באופן שיש סכנה לישיא ברביעי, כגון שגזרו שבתולה הנישאת ביום רביעי תיהרג - היו עוקרים התקנה ומתקנים ימים אחרים, אך אם גזרו שהנישאת ברביעי תבעל להגמון תחילה אין עוקרים תקנת חכמים, שגזירה עשויה להתבטל, אלא בזה נהגו העם לכנוס בשלישי ולא מיחו בידם חכמים, ובשני לא יכנוס אלא יטרח בצרכי סעודה שני ימים.

כשהיה הגזירה שבתולה הנישאת תבעל להגמון תחילה ויש צנועות המוסרות נפש למיתה - נהגו להקדים הנישואין ליום ג' כנ"ל, ואין דורשים להן שאין צריכות למסור עצמן למיתה שאנוסות מותרות - משום הפרוצות שיעשו ברצון ומשום כהנות שנאסרות על בעליהן.

אם שר הצבא עתיד לכא לעיר ביום ד' יכנוס ביום ב' - כיון שחיל משרתיו המכונים לו צורכי סעודה באים ביום ג' ויחטפו צורכי הסעודה, ודווקא אם בא לקבוע שם מקומו, אבל אם עתיד לילך לאחר יום רביעי - ימתין מלכנוס עד יום רביעי הבא.

כתובות דף ד'. יום א' פרשת פינחס - י"א תמוז תשפ"ב

דף ד' - ע"א

היה פתו אפוי וטבחו טבוח ויינו מזוג, ומת אביו של חתן או אמה של כלה - מכניסים את המת לאחד ואת החתן ואת הכלה לחופה, ובעל בעילת מצוה ופורש, ואחר כך קוברים המת, וכיון שחלה עליו חתונה הרי זה לגביו כרגל ולא חלה עליו אבילות, ולכן נוהג ז' ימי משתה, ואח"כ ז' ימי אבילות. אבל אם יקברו המת תחילה חלה אבילות בסתימת הגולל ושוב לא יכנוס עד שתעבור האבילות.

אף שאין אבילות במועד - אסור בדברים שבצנעא, ולכן פורש מכלתו בכל ימי המשתה עד אחר ימי אבילות.

דווקא אם מת אביו של חתן שהוא הטורח בצורכי סעודה, או אמה של כלה המכניגה לה תשטיטם - התירו לדחות הקבורה, שאין מי שיטרח עבורם אם יפסידו מה שהכינו, אבל אם קרה להיפך לא.

בכפר דוחים הקבורה עד אחר בעילת מצוה אף אם עדיין לא נתן מים על גבי בשר - שאין למי למכרו, ובכרך אף אם נתן מים על גבי בשר אין דוחים - שאפשר למכרו, ובמקום שאינו קטן ככפר וגדול מכרך - דווקא אם נתן מים על גבי בשר דוחים.

אין מונעים תכשיטים מן הכלה אף בימי השלושים באבילות - שלא תתגנה על בעלה.

כל שבעת ימי המשתה ז' ימי אבילות, וכן כלה שפירסה נדה קודם שבעל - הוא ישן בין האנשים והיא בין הנשים, אבל כשהיא אבילה - מותרים ביחוד, שאף אם יתגבר יצרו אינה שומעת לו, וכן בנידה שכבר בעלה שאין יצרו תקיף. לרב אשי - בסתם אבילות, בין שלו ובין שלה - מותרים ביחוד, שחמורה עליהם, ורק באבילות כאן שהקילו בה חכמים שנוהג שבע ימי משתה ואח"כ ז' ימי אבילות יבואו לזלזל בה ולכן בין באבילות שלו ובין בשלה אסורים ביחוד.

דף ד' - ע"ב

כל מלאכות שאשה עושה לבעלה גם נדה עושה לו, חוץ ממוזיגת הכוס והצעת המטה ורחיצת פניו ידיו ורגליו, שדרך קירוב וחביבה הם ובאים לידי הרגל דבר.

באבילות שלה אינו יכול לכופה להיות כוחלת ופוקסת, אבל מוזגת לו הכוס ומצעת לו המטה ומרחצת לו פניו ידיו ורגליו, שהאבילות חמורה עליה ולא יבואו להרגל דבר.

מתו חמיו או חמותו - נוהג אבילות בפני אשתו, וכן היא נוהגת בפני בעלה כשמת חמיה או חמותה.

תחילת אבילות - לרבי אליעזר משיצא המת מפתח הבית, לרבי יהושע משנסתם הגולל והוא כיסוי ארון המת.

כתובות דף ה'. יום ב' פרשת פינחס - י"ב תמוז תשפ"ב

דף ה' - ע"א

לא יבעל בעילה ראשונה בשבת - משום שיש בה איסור עשיית חבורה, וגם משום חשש שמה בטרדתו ישכח וישחט בן עוף בשבת לצורך סעודת הנישואין.

וכן לא יבעל בעילה ראשונה במוצאי שבת - שמה ישכח וישחט בן עוף בשבת לצורך הסעודה במוצאי שבת, אבל כשהל יום הכיפורים בשני בשבת אין דוחים אותו מחשש שישכח וישחט בשבת לצורך סעודת ערב יום הכיפורים - שדווקא סעודה שעושה לאחרים והיא בלילה מיד טרוד בה, אבל סעודת ערב יוה"כ הסעודה היא רק לעצמו ואינה בלילה אלא למחרת.

להוציא ליחה ולהכניס אויר חייב משום בונה, ואם להוציא ממנה ליחה של עכשיו ואינו חושש אם תחזור ותסתום מיד פטור, ומותר אפילו לכתחילה אף ששאר מלאכה שאינה צריכה אסורה - במקום צער התיירו. ואין בהוצאת הליחה משום חובל - שמופקדת היא ועקורה לגמרי מהבשר ועומדת לצאת, מה שאין כן דם בתולים אף אם הוא מופקד אינו עקור לגמרי.

כתובות דף ז' . יום ד' פרשת פינחס - י"ד תמוז תשפ"ב

לעילוי נשמת האברך הרה"ח ר' אליהו קרעפיל ב"ר ברוך הנו"מ מאריא נלב"ע י"ד תמוז תשפ"א ולא השאיר אחריו זש"ק הונצח ע"י חבריו ת.נ.צ.ב.ה.

דף ז' - ע"א

רבי אמי התייר לבעול בתחילה בשבת, ואמר שיתפסו לה מטלטלים למשכון עד שיכתוב לה כתובה.

גם פפא התייר לבעול בתחילה ביום טוב - שמתוך שהותרה חבורה לצורך הותרה רב שלא לצורך, אך מוגמר אסור לעשותה ולא אומרים מתוך שנאמר 'אך אשר יאכל לכל נפש' - דווקא דבר שהוא צורך כל נפש מותר, ומוגמר אינו אלא למפונקים.

נזדמן לו צבי מותר לשחטו ביום טוב - הגם שאינו שוה לכל נפש מכל מקום הוא צורך כל נפש.

לשון 'הוראה' שייך גם כשפסק לאיסור, כמו שתנן שהלל הורה להילני המלכה לנהוג נזירות לחומרא, וכן תניא שחוט השדרה שנפסק ברובו טריפה לדברי רבי, ולרבי יעקב אפילו ניקב, והורה רבי כרבי יעקב.

נחלקו אמוראים להלכה אם מותר לבעול בתחילה בשבת, והסיקו בגמרא להלכה שמוותר.

מברכים ברכת חתנים לבחור שבעה ימים, בין נשא בתולה בין נשא אלמנה (וכן אלמן שנשא בתולה), אבל באלמן שנשא אלמנה מברכים רק יום אחד.

שקדו חכמים על תקנת בנות ישראל בנשואי אלמנה - שיהא שמח עמה שלושה ימים, ולשון ראשון - אף באלמן שנשא אלמנה, שברכה יום אחד אבל שמחה שלושה ימים. ולשון שני - היינו בבחור שנשא אלמנה, שברכה שבעה ימים ושמחה שלושה.

דף ז' - ע"ב

המקור שברכת חתנים בעשרה: לרב נחמן אמר הונא בר נתן - שכשנשא בועז את רות נאמר 'ויקח עשרה אנשים מזקני ישראל', לרבי אבהו - שנאמר 'במקהלות ברכו אלוקים ה' ממקור ישראל' - על ברכת מקור צריך קהל והיינו עשרה, ורב נחמן דורש פסוק זה שאפילו עוברים שבמעיי אמן אמרו שירה על הים, ולרבי אבהו מה שבועז לקח עשרה היינו כדי לפרסם הדין שרק עמוני אסור בקהל ולא עמונית, שאילו לברכה לא היו צריכים להיות זקנים.

שמואל פרסם בפני עשרה שהמזכה מתנה על ידי אחר לעובר קנה, והלכתא המזכה לעובר לא קנה.

מברכים ברכת חתנים בבית חתנים - כשנכנסת לחופת נישואין, לרבי יהודה בארץ יהודה היו מברכים אף בבית האירוסין, מפני מתייחד עמה וכלה בלי ברכה אסורה לבעלה כנדה.

נוסח ברכת אירוסין שבבית האירוסין: 'ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וציוונו על העריות, ואסר לנו את הארוסות, והתיר לנו את הנשואות על ידי חופה וקידושין' (והגם שאיסור ארוסה הוא מדרבנן שאסרו יחוד עם פניה אפשר לכרך 'ציוונו' כשם שמברכים על נר חנוכה).

נחלקו אם ברכת אירוסין יש בה חתימה, שיש שמדמים לברכת הפירות והמצוות שאין חותמים בהם כיון שאין בהם הפסק ענין אחר, ויש שמדמים לקידוש כיון שבלשון קדושה היא, וחותמים 'בא"י מקדש ישראל על ידי חופה וקידושין'.

מברכים ברכת חתנים בעשרה כל שבעה אם באו פנים חדשות בכל יום שלא היו אתמול.

כתובות דף ח' . יום ה' פרשת פינחס - ט"ו תמוז תשפ"ב

לכבוד ולזכר האור החיים הקדוש רבינו חיים ב"ר משה בן עטר זצוק"ל לזכות והצלחת כולל 'אור אליהו' ללימוד האור החיים הקדוש

דף ח' - ע"א

ברכות נשואין:

'שהכל ברא לכבודו' - שאסיפה זו של העם לגמול חסד היא זכר לחסדי המקום שנהג עם אדם הראשון,

'יוצר האדם' - ליצירה ראשונה של אדם הראשון,

'אשר יצר' - כנגד בריאת זכר ונקבה,

'שש תשיש' - להעלות זכרון ירושלים על ראש שמחתנו,

'שמח תשמח' - תפילה שהחתן וכלה יצליחו בשמחה ובטוב לב,

'אשר ברא' - שבח להקב"ה שברא חתונת דיבוק איש באשה ע"י שמחה וחדוה.

נאמר 'ויברא אלוקים את האדם בצלמו', ונאמר 'זכר ונקבה בראם' - מחלוקת אם שתי יצירות היו, או עלה במחשבה לברוא שניים ולבסוף נברא אחד.

לוי בירך רק חמש ברכות, ורב אסי בירך שש - שהוסיף 'יוצר האדם', וטעמים: א. נחלקו אם היו שני יצירות או רק יצירה אחת. ב. לכו"ע עלה במחשבה לברוא שניים ולבסוף נברא אחד, ונחלקו אם הולכים לאחד מחשבה או לאחר מעשה.

ביום ראשון מברכים כל הברכות, מאכן ואילך אם יש פנים חדשות מברכים לכל הברכות, ואם לא ריבוי שמחה בעלמא הוא ומברך 'שהשמחה במעונו' ו'אשר ברא', משבע עד שלושים אפילו לא אמר לקראו שהסעודה היא מחמת שמחת החתונה מברכים 'שהשמחה במעונו', ומשלושים עד שנים עשר חודש מברכים רק אם אמר להם שהסעודה מחמת החתונה.

אסור לעשות חשבונות בשבת - שנאמר 'ודבר דבר', אבל חשבונות של מצוה מותר, וכן לפסוק צדקה לעניים, וליכל לבתי כנסיות ובתי מדרשות לפקח עסקי רבים ועניני פיקוח נפש, וליכל לארמונות מלכים ושלטונים לפקח על עסקי רבים, ולשדך תינוקות, ותינוק ללמוד ספר ואומנות, שכל אלו מצוה הם.

בתולה נשאת ברביעי ונבעלת בחמישי - שנאמרה בו ברכה לדגים, ומי שאינו מקפיד על ברכה מותר לבעול ברביעי, ואין חוששים שמא לא ימצא בתולים ויתקרב כעסו בזמן מועט זה.

אלמנה נשאת בחמישי ונבעלת בשישי - א. שנאמרה בו ברכה לאדם, ועדיף מיום חמישי שנאמרה בו ברכה לדגים ולא לאדם. ב. שקדו על תקנת בנות ישראל שיהא שמח עמה ג' ימים, יום החופה ויום הביאה ויום השבת, ואילו היה נבעלת בחמישי למחרת משכים לאומנתו והולך לו. והחילוק בין הטעמים - באדם בטל, וכשחל יום טוב בערב שבת, שלטעם השני יבעל בחמישי, שהרי אינו משכים למחרת לאומנתו, אבל לפי טעם הראשון יבעל בשישי.

גדול מעשה צדיקים והיינו בית המקדש שנאמר בו 'מקדש ה' כוננו ידיך' - שתי ידיים, ממעשה שמים וארץ שנאמר בהם 'אף ידי יסדה ארץ' - רק יד אחת, והגם שנאמר 'ויבשת ידיו יצרו' הרי הכתיב הוא 'ידו', ו'יצרו' היינו אצבעותיו.

'השמים מספרים כבוד א-ל ומעשה ידיו מגיד הרקיע' - הרקיע מעיד על מעשה הצדיקים, שמתפללים על הגשמים ויורד מטר.

דף ה' - ע"ב

'זיתדה לך על אזנך' דרשו 'על אזנך' - לכן אצבעותיו של אדם משופות כיתדות שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יניח אצבעותיו באזניו.

האוזן כולה קשה והאליה רכה - שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יכוף האליה לתוכה.

אל ישמע אדם לאזניו בדברים בטלים - מפני שהם רכות ודקות להכוות קודם שאר אברים.

שני לשונות בספק האם מותר לבעול בתחילה בשבת:

א. דם בתולים בלוע בדופני הרחם ויוצא על ידי חבורה, ואסור, או הוא מופקד שם ואינו חובל, ולצד השני - האם לדם הוא צריך ופתח נעשה ממילא, או צריך לפתח ואסור משום בנין, ואף לצד הראשון שמא הלכה כרבי יהודה שדבר שאין מתכוין אסור, ואפילו אם הלכה כמותו שמא מקלקל הוא לענין הפתח שבתולה חשובה מבעולה ומותר.

ב. אם נאמר שהדם בלוע והרי הוא חובל שמא להנאת עצמו צריך ואינו מתכוין להוצאת הדם, ותלוי אם הלכה כרבי יהודה שדבר שאינו מתכוין אסור או כרבי שמעון המתיר, ואפילו אם הלכה כרבי יהודה שמא מקלקל הוא, והלכה כרבי יהודה שמקלקל בחבורה מותר, או שבזה הלכה כרבי שמעון שמחייב במקלקל בחבורה.

כתובות דף ו' . יום ג' פרשת פינחס - י"ג תמוז תשפ"ב

דף ו' - ע"א

בישיבתו של רב אמרו שרב התייר לבעול בתחילה בשבת ושמואל אסור, ובנהרדעא (מקומו של שמואל) אמרו ששמואל מתיר ורב אסור, וסימנך - אלו מקילים לעצמם ואלו מקילים לעצמם.

אסור לסתום נקב של גיגית שכר בבליא בגדים ביום טוב - משום איסור סחיטה, ואף לרבי שמעון שאינו מתכוין מותר - שפסיק רישא הוא.

רב פסק כרבי יהודה שדבר שאינו מתכוין אסור, ומה שאמרו בישיבתו שהתיר לבעול בתחילה בשבת: ללשון שהדם מופקד ולא בלוע - אין בזה משום חובל, וגם משום בונה אין שמקלקל הוא אצל הפתח. ללשון שהדם בלוע יוצא בחבורה - מקלקל בחבורה הוא.

עד מתי תולים דם היוצא בבעילות בדם בתולים: בתינוקת שלא הגיע זמנה לראות - לבית שמאי ארבעה לילות, לבית הלל כל זמן שלא חייתה המכה ונפסק הדם. הגיע זמנה לראות ונשאת - לבית שמאי רק לילה הראשון, לבית הלל ד' לילות מליל חמישי עד מוצאי שבת.

דף ו' - ע"ב

אם בעל לפני שבת מותר לבעול בשבת - שבפירצה דחוקה מותר להיכנס בה בשבת אף שמשייר צרורות.

חתן פטור מקריאת שמע מלילה הראשון עד מוצאי שבת אם לא עשה מעשה, ובליל שבת - לאבוי פטור גם אם אסור לבעול בתחילה בשבת, משום שטרוד ומצטער שעדיין לא בעל, לרבא משום טרדה אינו פטור, ורק לשיטה שמותר לבעול בתחילה בשבת פטור מקריאת שמע גם בליל שבת.

נחלקו תנאים כשלא בעל עד שבת אם פטור מקריאת שמע בליל שבת, לרבא - נחלקו האם מותר לבעול בשבת וממילא פטור משום שעוסק במצוה, או שאסור ואינו עוסק במצוה. לאבוי - לכו"ע אסור לבעול בשבת, ונחלקו האם מה שטרוד במצוה שעדיין לא בעל פוטרו מקריאת שמע או לא.

אבל חייב בכל המצוות האמורות בתורה - שהטרוד בצערו חייב במצוות, אבל פטור מתפילין - שנאמר בהן 'פאר' ואבל מעולל בעפר קרנו וראשו, ואין זה פאר לתפילין.

לרבי שמעון המתיר שאינו מתכוין - מותר לבעול בתחילה בשבת אפילו אם נאמר שהדם מחובר, ואינו בכלל פסיק רישא משום שרוב בקיאים להטות לצדדים ולא להוציא דם, ואף על פי כן פטור החתן מקריאת שמע שקודם לכך טרוד שמא לא יהא בקיא בשעת מעשה.

אף שבקיאים בהטייה צריך שושבינים ומפה - שמא לא יטה ויראה ויאבד (שם יטה אין חשש - שהרי יכולה לטעון שעדיין בתולה היא).

הפותח מכה בשבת - אם מתכוין לעשות לה פה ליפות ולהיות לה פתח ליום מחר

דף י' - ע"א

מאימתי מברכים 'שהשמחה במעונו' - אם אמר לקרואים שמזמינים מחמת שרוצה להכניס בנו לחופה מברכים מאז ששורים בעריבה שעורים במים לשכר שלצורך החופה (ויש מפרשים ממתי שזורעים שעורים בעציץ לשם חתן וכלה), ורב פפא בירך משעת אירוסין משום שהיו כל צרכי חופה וסעודה מתוקנים, רבינא בירך באירוסין בנו באומרו שיועד שלא יחזור בו, ולבסוף חזרו ובהם ולא נתנו לו לכנסה.

רב תחליפא בר מערבא בירך בש ברכות ארוכות - שהוסיף דברים על ברכת 'שהכל' ו'יוצר האדם' וחתם בהם בברוך, אך להלכה אין חותמים בהם - שברכת 'שהכל' כולה הודאה אחת ואינה משאר סדר הברכות רק לאסיפת העם, אלא שהניחו לברך יחד עם כל הברכות על הכוס, וברכת 'יוצר האדם' אינה מסדר ברכות הזיווג, שהרי היא כנגד יצירה ראשונה (בפועל או במחשבה, כנ"ל) שעדיין לא היתה אז נקיבה.

בסעודת מילה אין מברכים שהשמחה במעונו משום שטרודים בצער הינוקא (ושלא כרב חביבא שביד).

לברכת חתנים צריך עשרה, והחתנים מן המנין.

דף ח' - ע"ב

אבלים בכלל המנין כשמזמינים עמהם - שהרי הם חייבים במצוות, אך אינם בכלל המנין לברכת אבלים בסעודת הבראה וכן אין עולים למניין בשורה.

ברכת אבלים מברכים בסעודה הראשונה - וכן כל שבעה כשבאו פנים חדשות.

רב חייה בר אבא היה מלמד בנו של ריש לקיש, כשמת הבן הלך לנחמו ביום השני עם יהודה בר נחמני מתורגמנו

אמר למתורגמן שיאמר דברי ניהומים על מיתת הילד, אמר: 'ירא ה' וינאץ מכעס בניו ובנותיו' - דור שהאבות מנאצים לקדוש ברוך הוא כועס על בניהם ועל בנותיהם כשהם קטנים. וי"א שהיה בחור וכך אמר: 'על כן בחוריו לא ישמח ה', ואת יתומיו ואת אלמנותיו לא ירחם, כי כולו חנף מרע וכל פה דובר נבלה, בכל זאת לא שב אפו ועוד ידו נטויה' - כל המנבל פיו אפילו נחתם לו שבעים שנה לטובה נהפך עליו לרעה. וניחמו בזה שכיוון שאתה חשוב למעלה לתפסך ואת בניך בעוון הדור, שהצדיקים נתפסים על הדור.

אמר למתורגמן שיאמר בשבחו של הקב"ה, אמר: בא"י אלוקינו מלך העולם הא-ל הגדול ברוב גדלו אדיר וחזק ברוב נוראות מחיה מתים במאמרו עושה גדולות עד אין חקר ונפלאות עד אין מספר, בא"י מחיה המתים.

אמר למתורגמן שיאמר דברי ניהומים לאבלים, אמר: אחינו המיועגים המדוכאים באבל הזה תנו לבבכם לחקור את זאת, זאת היא עומדת לעד נתיב הוא מששת ימי בראשית רבים שנו רבים ישתו, כמשתה ראשונים כך משתה אחרונים, אחינו בעל נחמות ינחם אתכם, ברוך מנחם אבלים. לאביי לא יאמר 'רבים ישתו' וכן 'משתה אחרונים' שאל יפתח פיו לשתו.

אמר למתורגמן שיאמר דבר כנגד המנחמים, אמר: אחינו גומלי חסדים בני גומלי חסדים המחזיקים בבריתו של אברהם אבינו, אחינו בעל הגמול ישלם לכם גמולכם, ברוך אתה משלם הגמול.

אמר למתורגמן שיאמר דבר כנגד כל ישראל, אמר: ריבון העולמים פדה והצל מלט הושע עמך ישראל ומן הדבר ומן החרב ומן הביזה ומן השידפון ומן הירקון ומכל מיני פורעניות המתרגשות ובאות לעולם, טרם נקרא ואתה תענה, ברוך אתה עוצר המגפה.

עשרה כוסות תקנו חכמים בבית האבל - שלושה קודם אכילה כדי לפתוח את בני מעיו, שלושה בתוך האכילה כדי לשרות אכילה שבמעיו, ארבעה לאחר אכילה - כנגד הזן, כנגד ברכת הארץ, כנגד בונה ירושלים, כנגד בית המקדש. הוסיפו עוד ארבעה - כנגד משמשי העיר, כנגד העשירים המבזבזים ממונם לקבורת עניים, כנגד בית המקדש, כנגד רבן גמליאל (שהקל להם לזלזל בתכריכים כדלהלן). התחילו שותים ומשתכרים החזירו תקנה הראשונה של עשר כוסות.

בראשונה הייתה הוצאת המת קשה לקרוביו יותר ממתתו, והיו מניחים אותו ובורחים, עד שבא רבן גמליאל ונהג קלות בעצמו והוציאוהו בכלי פשתן, ונהגו כל העם אחריו להוציא בכלי פשתן, והעיד רב פפא שהיום נהוג אפילו בבגד קנבוס שאינו שוה אלא דינר.

דף ט' - ע"א

האומר לאשה קדשתך בפני שני עדים והיא אומרת לא קדשתי - היא מותרת בקרוביו, והוא אסור בקרובותיה, דשוינהו אנפשיה חתיכה דאיסורא.

לרבי אלעזר האומר פתח פתוח מצאתי - נאמן לאוסרה עליו מספק (אף שהוא פנוי, ואין אומרים לא קים ליה), אך אינו יכול להפסידה כתובתה. ודווקא כשיש רק ספק אחד, כגון אשת כהן שנאסרת אף אם נאנסה תחתיו, או בת ישראל שקיבל בה אביה קידושין כשהייתה פחותה מבת שלושה שנים ויום אחד, שבוודאי זינתה תחתיו ושמה ברצון, אבל בסתם בת ישראל הוא ספק ספיקא ומותרת.

ממה שתיקנו שבתולה נשאת ליום הרביעי כדי שישכים לבית דין ביום החמישי אין ראייה לרבי אלעזר - שאפשר שדווקא בטענת דמים נאסרת עליו, ולא בטענת פתח פתוח.

אין האשה נאסרת על בעלה כשעד אחד מעיד שנטמאה, אלא בשני עדים, שלומדים דבר דבר ממנו, אך אם יש עדים שקינא לה ושנסתרה אחר קינוי - אפילו עד אחד נאמן בטומאה.

בת שבע לא נאסרה על דוד - שהיתה אנוסה, או שכל היוצא למלחמת בית דוד גט כריתות כותב לאשתו שאם ימות במלחמה יהא גט מיום כתיבתו.

דף ט' - ע"ב

לרבי יהודה בשם שמואל האומר פתח פתוח מצאתי נאמן אף להפסידה כתובתה - שחזקה אין אדם טורח בסעודה ומפסידה.

האוכל אצל חמיו ביהודה שלא בעדים - אינו יכול לטעון טענת בתולים מפני שמתייחד עמה, והיינו להפסידה מנה מכתובתה, אך יכול לאסרה עליו.

רב נחמן ציוה להלקות הטוען פתח פתוח מצאתי, אף שנאמן משום שחשוד בזנות, ללישנא בתרא - בחור אינו נאמן ומלקים אותו, נשוי נאמן ואין מלקים אותו.

אחד טען לפני רבן גמליאל שמצא פתח פתוח, שאלו רבן גמליאל שמה היטה בשוגג, וללישנא בתרא בלי מתכוין לא שכיח הטיה אלא בדקו שמה במזיד היטה. רבן גמליאל ברבי ציוה לשרות ולכבס הסודר במים למי שטען שלא מצא דם, שמוא חיפה שכבת זרע, אבל בכיבוס שלנו אין הבגד מלוכלך עד שיהיה מגוהץ, ואם נעשה גיהוץ שפשוף האבן יעביר הדם.

דף י' - ע"ב

רבן גמליאל ברבי בדק אם היא בתולה באופן שהושיב שני שפחות אחת בעולה ואחת בתולה על חבית של יין וראה שרק מהבעולה נודף ריח היין, ואחרי כן בדק אותה, וניסה קודם בשפחות משום ששמע שעשו כן לבנות יבש גלעד ולא היה בטוח שיצליח, ואינו דרך ארץ לזלזל בבנות ישראל.

משפחת דורקטי אין להם דם ובתולים, ולכן קורים להם 'דורקטי' מלשון דור קטוע.

ההיא שאמרה לרבן גמליאל הזקן שהטעם שלא מצאו לה דם מפני שהיא ממשפחת דורקטי, בדק בקרוביה ומצא כדבריה, ו"א שאמר לבעלה לך זכה במקחך אשריך שזכית משפחת דורקטי - שכך שלא יבוא לספק נדה, וי"א שאמר נתחייבת במקחך, שאין זו זכות שכשם שהשואר יפה לעישה כך דמים יפים לאשה, וכל אשה שדמיה מרובים בניה מרובים.

אחד אמר לרבי שלא מצא דם והיא אמרה שהיא עדיין בתולה, ראה רבי שפניהם שחורים מפני שהיתה בצורת, ציוה והכניסו למרחץ והאכילו והשקו, ואח"כ מצא דם, וקרא רבי עליהם: 'צפד עורם על עצמם יבש היה כעץ'.

משנה. בתולה אפילו אם היא אלמנה או גרושה או חלוצה מן האירוסין - כתובתה מאתים, ויש לה טענת בתולים, ואם היא אלמנה מן הנישואין כתובתה מנה.

אלמנה נקראת כך על שם שכתובתה מנה, ואגב אלמנה מן הנישואין נקראת כך גם אלמנה מן האירוסין.

הפסוקים כתובים על שם העתיד - שהרי התורה קראה אלמנה משום שעתידים חכמים לתקן לה כתובה מנה, וכן כתוב 'ושם הגהה השלישי חדקל הוא ההולך קדמת אשור' הגם שהעיר אשור עדיין לא הייתה קיימת בברייתא העולם.

מטר - משרקה מרוחה ומזבל ומעדן וממשיך פירות, שנאמר 'תלמיה רוח (משקה) נחת גדודיה ברביבים תמוגגנה (מזבל מעדן) צמחה תברך' (ממשיך).

מזבח: מזיח - גזירות, מזין - שבזכות הקרבנות העולם ניזון, מחבב - ישראל לאביהם שבשמים, מכפר - עוונות.

תמרים - מחממות, משיבעות, משלשלות, מחזיקות כח, ואינם מרבות אסטניסא על הלב, שחרית וערבית יפות שהוא לאחר אכילה, במנחה רעות שהוא קודם אכילה ולאחר שינת הצהריים, בצהריים אין כמותם, ומבטלות שלשה דברים דאגה - לפי שמשמחות את הלב, וחולי מעיים, ותחתונות.

אל יורה אחר אכילת תמרים, וי"א שרק אם אכלם קודם שאכל לחם, אבל אכלם אח"כ יורה, שמוחזיקות את הגוף כבריח את הדלת.

דשא - מלשון דרך שם, דראג - דרך גג, פוריא - שפרין ורביץ עליה, איילונית - כאיל זכר שאינו יולד.

דף י"א - ע"א

משנה. הגיורת והשבויה והשפחה שנפדו ושנתגייירו ושנשתחררו פחותות מכות ג' שנים ויום אחד - כתובתם מאתים, ויש להם טענת בתולים, ויש להם קנס. אך אין נותנים להם כתובה וקנס אלא אחר שהגדילו שעה אחת, שמה ימחו בגירות שנעשה להם בקטנותם בלי דעתם ויחזרו לגיות.

זכין לאדם שלא בפניו - שזכיה מטעם שליחות ואנן סהדי שעושה שליח.

גוי קטן שאין לו אב, ואמו הביאה אותו להתגיייר - מטבילים אותו על דעת בית דין, ואין אומרים חוב הוא לו שעכו"ם ועבד בהפקר ניהא ליה, שהיינו דווקא גדול שטעם טעם איסור אבל קטן זכות הוא לו.

גר שנתגייירו בניו ובנותיו עימו - הרי הם גרים, שניחא להם במה שעושה אביהם. הגדילו גרים, אפילו התגייירו עם אביהם יכולים למחות ולומר אי אפשי לנו להיות גרים, וכיון שהגדילו שעה אחת שוב אינם יכולים למחות.

בתולה אלמנה גרושה וחלוצה מן הנישואין, הגיורת והשבויה והשפחה שנפדו ושנתגייירו ושנשתחררו יתירות על בנות שלושה שנים ויום אחד - כתובתם מנה, ואין להם טענת בתולים.

משנה. גדול שבא על הקטנה פחותה מבת שלש - כתובתה מאתיים.

מוכת עץ - לרבי מאיר כתובתה מאתיים, כיון שלא נעשה בה מעשה בידי אדם כבוגרת היא, לחכמים כתובתה מנה - כיון שנעשה בה מעשה הרי היא כבעולה.

באיזה אופן נחלקו במוכת עץ: לרמי בר חמא - כשהכיר בה, אבל לא הכיר בה אין לה כלום שמקח טענת הוא. והקשו עליו מהמשה הלן. לרבי קודם שחזר בו - לרבי מאיר אף אם לא הכיר בה יש לה מאתיים, ולחכמים אם הכיר בה יש לה מאה ואם לא הכיר בה אין לה כלום. לרבי אחר שחזר בו - לרעת כולם אין חילוק בין הכיר בה ללא הכיר בה.

קטן מבן תשע שנים שבא על הגדולה - לרבי מאיר כתובתה מאתיים, לחכמים - לרב עשאה מוכת עץ וכתובתה מנה, לשמואל אין מוכת עץ בבשר וכתובתה מאתיים.

כתובות דף י"ב - יום ב' פרשת מטות - י"ט תמוז תשפ"ב

כנסה ראשון לנישואין ויש לה עדים שלא נסתרה או נסתרה ולא שהתה כדי ביאה - אין השני יכול לטעון טענת בתולים. לרבה - אף שסמך על העדים אינו יכול להפסידה מנה, שכנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה מנה. לרב אשי - אפשר שכנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה אין לה כתובה כלל, ורק בזה כיון שכנסה הראשון אדעתא שבעולה היא נישאת ואינו סומך על העדים. וללשון שני - גם רב אשי מודה שמכריייתא זו מוכח שכנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה מנה, שהרי סמך על העדים, ורק מהמשה שאמרה זאת על מי שכנס זו שהיא בחזקת בתולה מן הנישואין (אך אין עדים על כך) אין להוכיח שהכנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה.

בתולה מן הנישואין שאין לה טענת בתולים היינו דווקא אם קידשה וכנסה מיד, שאם לא כן חוששים שמה זינתה תחתיו ובאסרת עליו.

משנה . ביהודה היו מקומות שנהגו לייחד החתן והכלה קודם כניסתם לחופה, ובאותם מקומות אינו יכול לטעון טענת בתולים, והוא הדין בשאר מקומות אם ייחדו קודם כניסתם לחופה.

ביהודה (במקומות שלא ייחדו קודם כניסתם לחופה) היו מעמידים שני שושבינים אחד לו ואחד לה כדי לממש במעשיהם שלא יקלקלו זה את זה, והיו השושבינים שנים בבית שהחתן והכלה ישנים בו, וכל בעל שלא משמשו אותו אינו יכול לטעון טענת בתולים, שמה ראה ואיבדם.

משנה . כתובת אלמנה - מנה. אלמנה בת כהן - בתחילה הייתה מנה, כיון שראו שמזלזלים בהם שקלות בעיניהם להוציאם מפני שכתובתם מועט ונגאי היה להם - תקנו שתהא כתובתם מאתיים, כיון שראו שפורשים מהם באמרים שכיון שכתובתה כבתולה בת ישראל עדיף לקחת בתולה בת ישראל - חזרו ותקנו שכתובתם מנה כאלמנה בת ישראל. בית דין של כהנים היו גובים לכתובתה בת כהן ארבעה מאות זוז, ולא מיחו בידם חכמים, ומשפחות מיוחסות בישראל יכולים לעשות כדרך הכהנים.

משנה . הנושא את האשה ולא מצא לה בתולים, היא אומרת משארסתני נאנסתי וכתובתי מאתיים, והוא טוען שמה עד שלא ארסתך נאנסת והיה מקחי מקח טעות - לרבן גמליאל ורבי אליעזר היא נאמנת, לרבי יהושע אינה נאמנת.

התובע את חבירו מנה והתבע אומר איני יודע - לרב יהודה רב הונא חייב, שברי ושמה ברי עדיף, לרב נחמן ורבי יוחנן שטור, שמעמידים המבין בחזקת בעליו, והלכה כרב נחמן בדינים ופטור.

גם לרב נחמן שברי ושמה לאו ברי עדיף, אעפ"כ הלכה כרבן גמליאל שהיא נאמנת וכתובתה מאתיים, כיון שיש לה מיגו שיכלה לומר טענה עדיפה - מוכת עץ אני, שאז אינה נפסלת לכהונה, או משום שיש לה חזקת הגוף - שנוולדה בתולה.

כתובות דף י"ג - יום ג' פרשת מטות - כ' תמוז תשפ"ב

משנה . היא אומרת מוכת עץ אני והוא אומר דרוסת איש את קודם שארסתך - לרבן גמליאל ורבי אליעזר נאמנת, ולרבי יהושע אינה נאמנת. לרבי יוחנן - נחלקו בשיטת רבי מאיר שמוכת עץ כתובתה מאתיים, והיא טוענת מאתיים והוא טוען מנה, שסבר רבי יוחנן כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה מנה. לרבי אליעזר - נחלקו בשיטת חכמים שמוכת עץ כתובתה מנה, והיא טוענת מנה והוא טוען שאין לה כלום, שסבר רבי אליעזר כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה מקחו טעות ואין לה כלום.

נצרכו שתי המשניות של מחלוקת התנאים אם היא נאמנת - לפי רבי אליעזר משנה ראשונה שהיא אומר 'לא כי אלא עד שלא ארסתך והיה מקחי מקח טעות', קמ"ל שכנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה אין לה כלום, ומשנה שניה שהיא טוענת 'מוכת עץ אני' קמ"ל שמוכת עץ בין לא הכיר בה בין הכיר בה כתובתה מנה. ולפי רבי יוחנן - ראשונה להודיעך כוח רבי יהושע, שאעפ"כ שיש לה מיגו אינה נאמנת, ושניה להודיעך כוח רבן גמליאל שאעפ"כ שאין לה מיגו נאמנת.

משנה . ראוה שנבעלה או שהיא מעוברת ואמרה שנבעלה מכשר - לרבן גמליאל ורבי אליעזר נאמנת וכשרה לכהונה, לרבי יהושע אינה נאמנת, אלא היא בחזקת בעולה לנתין ולממזר עד שתביא ראיה לדבריה. ולזעירי אפילו רק ראוה שנסתרה סובר רבי יהושע שהיא בחזקת פסולה לכהונה משום שמעלה עשו ביוחסין.

הוצרכו שתי המשניות של מחלוקת התנאים אם נאמנת על כשרותה - לזעירי משנה ראשונה בראיה שנסתרה, וקמ"ל שאף בזה פסלה רבי יהושע, ומשנה שניה במעוברת קמ"ל שאף בזה הכשירוה רבן גמליאל ורבי אליעזר. לרב אשי - משנה ראשונה שנבעלה, וקמ"ל שהיא כשרה, ומשנה שניה קמ"ל שלמכשירה גם בתה כשרה לכהונה. יחוד - מלקין עליו מכות מרדות, אך אין אשה נאסרת על בעלה בכך, אמנם לרבי יהושע בשיטת זעירי מעלה עשו ביוחסין שאוסרים מחמתו לכהונה.

לרבי יהושע אינה נאמנת שנבעלה לכשר אף שיש לה מיגו שלא נבעלה כלל, משום שדומה לשבויה שאינה נאמנת שלא נבעלה משום שאין אפטרופוס לעריות, ולרבן גמליאל ורבי אליעזר נאמנת אפילו מעוברת, שמעמידים אותה בחזקת כשרות.

לרבי יהושע פסולה אפילו במקום רוב כשרים, ולרבן גמליאל ורבי אליעזר כשרה אפילו במקום רוב פסולים.

למכשירים אותה - נחלקו אמוראים אם מכשירים גם בתה אף שאין לה חזקת כשרות. גם לשיטה שמכשירים גם את בתה, משתקים את בנה מדין הכהונה, ואף כשבוודאי הבעל

היה כהן, כגון שהיו שם עשרה כהנים ופירש אחד מהם ובעל - שנאמר 'הייתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם' - מי שזרעו מיוחס אחריו.

כתובות דף י"ד - יום ד' פרשת מטות - כ"א תמוז תשפ"ב

ארוסה שנתעברה, והיא והארוס אומרים שהוולד ממנו - הולד כשר גם לרבי יהושע, כיון שהוא מודה, ועוד שהלכה כרבן גמליאל שהיא נאמנת, והגם שאף לדעתו לכתחילה אין סומכים עליה אלא במקום שרוב כשרים, וארוסה רוב פסולים אצלה - כיון שנתעברה כדיעבד הוא, שהרי אתה בא לאסור עוברת ולאסרה על בעלה.

אלמנת עיסה (לרשי' שבעלה היה ספק חלל, לרב יוסף טוב עלם שבעלה היה ספק ספיא) - לרבי יהושע כשרה אפילו שטענתה שמה, שלא פסלה רבי יהושע במתניתין אלא משום שחמיר ליה חד ספיא ששמה נבעלה, אבל בספק ספיא מכשיר, ולרבן גמליאל פסולה, שמה שמכשיר במתניתין הוא משום שאילים ליה טענת ברי אפילו במקום חד ספיא, אבל בטענת שמה פוסל אפילו בספק ספיא.

אלמנת עיסה שכשרה:

לת"ק - שיודעים את הספק בכשרות בעלה, שאמו הייתה ספק גרושה, אבל מי שאין מכירים בו ושמענו שפוסלים אותו ושותק פסול.

לת"ק אליבא דרבי מאיר - שתק על שאר פסולים פסול, אבל שתק על פסול חלל כשר, שאין בשתיקתו משום הודאה אלא משום שלא איכפת לו שאינו נגאי כל כך לפסלו בקהל

. לרבי שמעון בן אלעזר - רבי מאיר מכשיר בשתוק ממזר, משום שסבר שהכל יודעים שאינו ממזר, שמכירים ישראל ממזרים שביניהם, אבל שתוק חלל פסול, ששתק כדי שלא יכריזו עליו שהוא פסול.

כתובות דף ט"ו - יום ה' פרשת מטות - כ"ב תמוז תשפ"ב

משנה . תינוקות שנאנסה בעיר שרובה כשרים - כשרה לכהונה גם לרבי יהושע אם הייתה שם גם סיעת בני אדם ממקום אחר שרובה כשרים, כיון שהיו שם תרי רובי, ואין די ברוב אחד משום שמעלה עשו ביוחסין.

כל קבוע כמחצה על מחצה דמי ואין הולכים אחר הרוב, בין לחומרא - כגון הלכה היא אליהם אפילו במקום רוב כשרים שאסורה, וכגון תשע חנויות מוכרות בשר שחוטת ואחת מוכרת בשר נבילה שאם לקח מאחת מהם הבשר אסור, או תשעה צפרדעים ושרץ אחד ביניהם ונגע באחד מהם שטמא. ובין לקולא - כגון תשעה שרצים וצפרדע אחד ביניהם ונגע באחד מהם, שברשות הרבים טהור מספק ואין הולכים אחר הרוב.

'ארב לו קם עליו' - לרבי שמעון פרט למכווין להרוג את זה והרג את זה, ולחכמים - בזה חייב, אלא הפסוק קמ"ל שכל קבוע כמחצה על מחצה דמי, וכגון תשעה ישראלים וכנעני אחד ביניהם וזרק אבן ביניהן והרג אחד מהם - פטור מספק.

מצא תינוק מושלך: בעיר שרובה ישראל - ישראל, לרב היינו להחיות, אבל ליוחסין צריך תרי רובי, ולרב פפא אף להחזיר לו אבידה אף שמוציאים אותה מיד ישראל המוצאה, ואף שיש איסור להחזיר אבידה לעכו"ם. מחצה על מחצה - כישראל, שאם נגח שורו תם לשורו של ישראל משלם רק חצי נזק כישראל (שעל חצי השני צריך הניזק להביא ראיה שהוא עכו"ם וישלם לו), רוב עכו"ם - כעכו"ם, שמוותר להאכילו נבילות, אבל מפקחים עליו את הגל בשבת, שאין הולכים בפיקוח נפש אחר הרוב.

הדרן עלך בתולה נשאת

כתובות דף ט"ז - יום ו' פרשת מטות - כ"ג תמוז תשפ"ב

פרק שני - האשה שנתארמלה

משנה . האשה שנתארמלה או נתגרשה, היא אומרת בתולה נשאתי והוא אומר אלמנה נשאתי - אם יש עדים שנהגו בנשואיה כדרך הבתולות כתובתה מאתיים.

אין לה עדים שנהגו בה מנהג הבתולות אינה נאמנת שהייתה בתולה, ואף לרבן גמליאל הסובר שנאמנת כשהיא ברי והוא שמה, כאן שהוא גם ברי מודה, והגם שרוב נשים בתולות נישאות אין בכח הרוב לעשות טענתה כברי נגד שמה.

אף שרוב נשים בתולות נישאות צריכה עדים שנהגו בה מנהג הבתולות ואין סומכים על הרוב, כיון שרוב הנישאת בתולה יש לה קול, וזו הואיל ואין לה קול איתרע לה רובה.

אעפ"כ שרבי יהושע חולק בפרק קמא וסובר שאינה נאמנת במיגו, היינו דווקא משום שהבעל מערער עליה שלא מצא לה בתולים (שור שחוט לפניך), אבל כל שאילו שתק לא היו לו עוררים (אין שור שחוט לפניך) נאמן, ולכן האומר לחבירו 'שדה זו של אביך הייתה ולקחתיה הימנו' נאמן, שזה אינו יודע שהייתה של אביו אלא על פיו של זה, ומה שאסר הרי התיר. אם יש עדים שהשדה הייתה של אביו, והוא אומר לקחתיה הימנו - אינו נאמן.

אם הבעל טוען שלא הייתה בתולה בשעת הנישואין עליה להביא ראיה שנהגו בה בנשואיה כמנהג הבתולות - כגון שיצאה בהינומא וראשה פרוע, או שרקדו לפניה, או שחוק לפניה, או העבירו לפניה מפה של בתולים, או כוס המבשר עליה סימני בתולות - לרב אדא בר אהבה היינו כוס יין של תרומה, כלומר שבתולה היא ולא נפסלה לכהן מחמת נזות, לרב פפא כלומר בעילתה ראשית כמו שתרומה היא ראשית, לרבי יהודה בתולה מעבירין לפני חבית יין תרומה, ולפני בעולה מעבירין חבית יין פתוחה, כדי שלא תתפוס מאתיים ותאמר הייתי בתולה ומה שלא העבירו לפני חבית יין משום שהיו שיכורים מאונס יין המשתה. לרבי יוחנן בן ברוקא אף חילוק קליות ראייה שהיא בתולה.

מה שסומכים על העדים שנהגו בה מנהג הבתולות לגבות כתובה מאתיים ואין חוששים שאחר כך תוציא כתובתה בבית דין אחר ותחזור ותגבה כתובתה - לרב אבהו משום שכותבים שובר, שכל בעל חוב נשתעבד לשמור שוברו, לרב פפא בעלמא אין כותבים שובר, ומתניתין מיידי במקום שאין כותבים כתובה, ובהו כותבים שובר שמה תביא עדי הינומא ובית דין אחד יוחזר ותביא עדי הינומא אחרים בבית דין אחר, אבל במקום שכותבים כתובה אין מוציאין על פי עדי הינומא כלל.

כל הזכויות שמורות